

Utvecklingsprinciper

Den här berättelsen skapades med *Esrif Story Map-journal*.
Läs den interaktiva versionen på webben på <https://arcg.is/1rX41a1>.

Utvecklingsprinciperna är ett sätt att förtydliga i Översiktsplanen hur utvecklingen i Härryda kommun bör ske. Utvecklingsprinciperna beskriver, på en övergripande och generell nivå, hur översiktsplanens inriktning och strategi kan uppfyllas. Som vägledning på en mer detaljerad nivå finns rekommendationer kopplade till mark- och vattenanvändningskartan. I utvecklingsprinciperna beskrivs även de delar av planering och utveckling som inte ger avtryck i mark- och vattenanvändningskartan. Principerna utgör ett stöd för efterföljande planering, lokaliseringar och intresseavvägningar.

Utveckla tätorterna och landsbygden (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)

Bygg blandade, varierade och nära områden (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)

Bygg med god kvalitet och gestaltning (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)

Skapa möjligheter för att alla på ett tryggt sätt ska kunna delta i samhället (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)

Utveckla möjligheter för verksamheter (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)

Utveckla rika natur- och vattenmiljöer i en sammanhängande struktur (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)

Gör det enkelt att resa och transportera varor hållbart (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)

Bygg med hänsyn till god hälsa och säkerhet (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)

Utveckla tätorterna och landsbygden

Härryda kommun ska leva och utvecklas. Bebyggelseutveckling bör huvudsakligen koncentreras till kommunen sju tätorter: Mölnlycke, Landvetter, Härryda, Hindås, Rävlanda, Hällingsjö och Eskilsby, och i mindre omfattning till landsbygden. I Härryda kommun definieras alla andra mindre orter samt områden utanför tätorterna som landsbygd. Kommunens tätorter är viktiga för att ge förutsättningar för en välfungerande vardag i hela kommunen - både inom orten och på omgivande land. Det är viktigt att skapa goda kopplingar mellan stad och landsbygd där tätorterna bidrar med service och andra funktioner som mötesplatser med mera till kommunens invånare.

Tätorterna bör förtätas och kompletteras med funktioner som mötesplatser, service, grönstruktur och blandade boendeformer. Utveckling lokaliseras med fördel nära station/resecentrum och kollektivtrafikpunkter vilket bidrar till att öka tillgängligheten till olika funktioner. Det genererar även ett större upptagningsområde för respektive plats, vilket kan ge större underlag för olika typer av service och verksamheter. Genom att sträva efter att lokalisera offentlig och kommersiell service samt arbetsplatser och föreningsliv nära varandra kan utvecklingen bidra till stärkta kärnor över tid. Det skapar även möjligheter till samnyttjande av lokaler och infrastruktur. Närhet gör det enkelt för invånare att ta del av samhället och röra sig mellan olika platser. Det ger även ökade förutsättningar att värna om natur, kultur och friluftsområden med mera.

För en levande landsbygd och ökat serviceunderlag behöver landsbygden kontinuerligt utvecklas. Mindre orters och samhällens relation till närliggande tätorter är viktig då dessa ofta saknar offentlig och kommersiell service samt en god kollektivtrafik. Samhällsservice är beroende av befolkningsunderlaget. Förutsättningarna för att utveckla varierade boendemiljöer för olika grupper och för livets alla skeden, sysselsättning, tillväxt och lokal utveckling såsom exempelvis lokala besöksnäringföretag kopplade till rekreation och friluftsliv bör främjas.

En samlad bebyggelse är att föredra framför spridd bebyggelse. Det ger bättre förutsättningar för att samordna samhällsservice, minska samhällsekonomiska kostnader, minska landskapspåverkan samt innebär att befintlig infrastruktur kan nyttjas i högre grad. Nya byggnader bör därför lokaliseras i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper och infrastruktur på landsbygden. Utgångspunkt bör tas i bebyggelsens påverkan på landskapsbilden så att byggnader utformas och placeras i landskapet för att harmoniera med omgivande bebyggelse. Det bör finnas varierade boendemiljöer för olika grupper och för livets alla skeden.

Bygg blandade, varierade och nära områden

Genom att planera för mer på samma yta skapas mer sammanhängande orter med blandade funktioner och ökad närhet mellan människor. Övergripande innebär det en tätare bebyggelse- och trafikstruktur med större närhet mellan olika funktioner. En sammanhängande, trygg och attraktiv fysisk miljö kan minska fysiska, mentala och sociala barriärer för kommunens invånare samt verka inom kommunen och besökare. Upplevelsen av ökad trygghet kan även uppnås genom att platser, byggnader och funktioner används och brukas av olika grupper på olika sätt vid olika tidpunkter på dygnet. Miljöer som är befolkade dygnet runt skapas genom att områden utformas med blandade funktioner och en variation i utbud av bostadstyper och verksamheter.

Bygg med god kvalitet och gestaltning

I Härryda kommun bör byggnader och miljöer utformas med god arkitektur och gestaltning för att skapa trivsel och mervärde för kommunens invånare samt verksamma inom kommunen och besökare. Fysiska miljöer och strukturer varar i generationer och det är därför viktigt att de utformas med extra omtanke från början. Med god kvalitet och hållbara materialval kan livslängden och flexibiliteten i de fysiska miljöerna öka. Kvalitativ utformning av byggnader och platser bidrar även till orienterbarhet, tydlighet och estetiska värden, vilket ger bättre tillgänglighet och skapar ökade värden för de människor som vistas i miljöerna.

Kulturarvet är en viktig utgångspunkt för att skapa värde i ett område. Varje tids epok har sin plats i befintliga miljöers framväxt och är en del av platsens identitet. Därför bör den lokala karaktären på respektive plats inkluderas i planering och utveckling för framtiden och bebyggelseutveckling ske med hänsyn till den enskilda platsens identitet och särart.

I tätorternas centrala delar samt vid infarter och gränzoner dem emellan bör utformning av bebyggelse och platser ges extra omtanke för att skapa tydliga centrum och entrépunkter i respektive ort. Detta gäller också för utveckling i så kallade skyltlägen, där många människor passerar på samma plats och till exempel bebyggelsens fasad och volym syns tydligt.

För att skapa miljöer med god kvalitet och gestaltning är det också viktigt att inkludera sammanhängande nätverk av grönska och vatten för att forma trivsamma rum att vistas i samt bryta upp större monotona ytor som till exempel stora tak- eller parkeringsytor.

Skapa möjligheter för att alla på ett tryggt sätt ska kunna delta i samhället

Människors behov och möjligheter ser olika ut varför samhället och dess fysiska miljöer bör utformas för att svara upp emot de behov som finns. För att säkerställa människors delaktighet och möjligheter att påverka sin närmiljö behöver Härryda kommun arbeta aktivt med dialog och delaktighet i olika typer av planerings- och utvecklingsprocesser, både genom digitala verktyg och fysiska möten. Planering bör ske med utgångspunkt i statistiska underlag och verktyg som sociala konsekvensanalyser och barnkonsekvensanalyser bör vävas in i planeringsarbetet.

Tillgång och tillgänglighet till utbud av ytor, platser och lokaler för civilsamhället, till exempel kultur och föreningsliv, bör utvecklas för att bidra till ökade förutsättningar för integration, delaktighet och kunskapsutbyten mellan olika grupper. Att mötas över generationsgränser, från olika geografiska områden eller med olika bakgrund kan bidra till en ökad livskvalitet och en upplevelse av större trygghet hos invånare.

Var olika funktioner placeras och hur miljöerna utformas har också stor påverkan på om människor känner sig inkluderade och kan delta i samhället. En bred variation av bostadstyper behöver finnas för att det ska passa olika grupper. Utemiljöer bör utformas för att skapa trivsel och trygghet över dygnet och årets olika skiftningar. Det är därför viktigt att utforma platser och stråk så att de upplevs trygga och människor vill uppehålla sig där. Exempel på detta kan vara att planera med god belysning, tillgänglighet för människor med olika funktionsvariationer eller blandade funktioner som kan tilltala olika målgrupper.

Utveckla möjligheter för verksamheter

Funktionsblandade miljöer med kontors- och verksamhetslokaler integrerade med bostäder och service skapar förutsättningar för olika former av mötesplatser och rum som skapar platser för nätverkande. Samlokalisering möjliggör lokal samverkan, platser för nätverkande, funktionsdelning, utnyttjande av gemensamma resurser och stimulerar en lokal arbetsmarknad. Samlokalisering genererar även underlag för ytterligare service och verksamheter. Genom att samlokalisera olika verksamheter och service skapas också ett effektivt nyttjande av infrastruktur och andra gemensamma miljöer.

Större verksamheter och verksamheter med olika typer av områdespåverkan samlas kring kommunens större transportinfrastruktur, väg 40, Göteborg-Landvetter flygplats och järnväg. Genom att samlokalisera liknande verksamheter till ett begränsat antal områden möjliggörs utnyttjande av gemensamma resurser som samutnyttjande av infrastruktur, transporter och leveranser. Det bidrar även till att skapa underlag för utveckling av kollektivtrafik i strategiska lägen.

Småskaliga näringar så som kultur, hantverk, jordbruk och besöksnäringar uppmuntras utanför tätorterna för att skapa förutsättningar för en levande landsbygd.

Verksamheternas lokalisering bör beakta möjligheterna att röra sig i en kvalitativ utemiljö i närområdet samt hur det bidrar till att anställda och besökare enkelt kan ta sig till och från platsen. Lokaliseringen bör även se till att det finns goda boendemöjligheter inom nära avstånd. Framför allt när det gäller olika typer av servicefunktioner bör tillgängligheten noga vägas in då detta påverkar upptagningsområde och därför också verksamheternas underlag. Vid utveckling bör möjligheter för ett så hållbart resande och grönt näringsliv som möjligt förespråkas.

Utveckla rika natur- och vattenmiljöer i en sammanhängande struktur

Grönska bidrar inte bara med gestaltningsmässiga perspektiv utan är även av stor vikt för ekologiska perspektiv som spridningskorridorer, dagvattenhantering, biologisk mångfald och lokalklimat. Härryda kommun har en stor kvalitet i de många grönytor och rekreationsområden som finns. För att ta hand om dessa värden och stärka dem ytterligare bör planering och byggnation ske med utgångspunkt i de ekosystemtjänster som respektive plats kan bidra med eller vad bebyggelsen i andra fall behöver bidra med på platsen. Vid omvandling av områden eller nybyggnation bör olika lokala lösningar uppmuntras. Dessa lösningar kan till exempel vara multifunktionella ytor på mark, tak eller väggar, olika sätt att omhänderta dagvatten eller sätt att producera energi.

För att de gröna miljöerna och kommunens vattenmiljöer ska kunna bidra till ett gott liv i Härryda kommun på bästa sätt behöver de vara sammankopplade i ett nätverk som gör det lätt för både människor och djur att röra sig mellan de olika ytorna. Detta innebär att olika rekreationsområden behöver ha god tillgänglighet och att större barriärer så som vägar och järnväg behöver överbyggas på vissa platser. Det bör också finnas olika typer av grönområden inom kommunen och i tätorterna, allt från större friluftsområden och skog till små parker med planteringar, lekplatser och plats för idrott och spontanaktiviteter. Vattenmiljöer bör både tillgängliggöras och synliggöras för fler. Planeringen behöver bidra och säkerställa en god vattenkvalitet.

För att ett rekreationsområde eller en annan grönyta ska ha god kvalitet är det också viktigt att titta på hur ljudmiljön i området ser ut. Eftersom Härryda kommun har en stor del infrastruktur genom till exempel väg 40 och flygplatsen är det därför extra viktigt att bevara de platser i naturen som är tysta. Ljudmiljön bör också vara en viktig aspekt när man utformar mindre rekreationsytor som till exempel parker, lekplatser och skolgårdar.

Gör det enkelt att resa och transportera varor hållbart

En välfungerande infrastruktur är viktig för att Härryda kommun ska kunna växa och utvecklas. Framtida utveckling av tätorter behövs en prioritering av gång-, cykel-, och kollektivtrafik. Resor med dessa trafikslag bidrar till en levande stadsmiljö och främjar god hälsa. Bilen som transportmedel fyller dock en viktig blandad för mobiliteten i de kommundelar där de mer hållbara alternativen inte räcker till. En hållbar mobilitet bygger på att andelen som reser med bil är lägre än genomsnittet i de större, tätare orterna än i kommunens övriga delar. Gång-, cykel-, och kollektivtrafik som i kombination med hållbar utveckling av framkomlighet för biltrafik kan utgöra ett välfungerande transportsystem i kommunen. En kombination av olika möjligheter för resande och logistik skapar ett robust nätverk så att infrastrukturen kan hantera tillfälliga förändringar och ha en långsiktig funktionalitet. Möjlighet att fortsätta sin resa enkelt, tryggt och säkert till fots och med cykel är ett sätt att skapa en lättillgänglig närmiljö.

Därför bör innovativa lösningar för ett hållbart resande uppmuntras och testas inom kommunen. Hållbara resealternativ, för logistik såväl som vardagsresor och resor längre bort, bör prioriteras i utvecklingen av kommunen. För att bidra till denna utveckling ska kommunen verka för att öka framkomligheten med kollektivtrafik på strategiska platser och stråk. Kommunen ska också verka för ny nationell järnväg med flera stationslägen inom kommunen.

Bygg med hänsyn till god hälsa och säkerhet

För att skapa miljöer som är säkra och hälsosamma för en lång tid framöver behöver fokus läggas på frågor med koppling till klimat och miljö vid utveckling och förändring. Områden med risk för höga vattenflöden och översvämningar ska undvikas eller säkras innan utveckling kan ske. I och med ett förändrat klimat ökar också risken för en större mängd nederbörd och skyfall. Detta behöver hanteras tidigt i planeringen och lösningar för flödesvägar samt tillfällig uppsamling och avledning bör utvärderas. Välplanerade flödesstråk och mångfunktionella ytor för uppsamling är exempel på hur frågan kan hanteras.

Noggrant utredningsarbete ska genomföras vad gäller stabilitet och risker för erosion, ras och skred vid bebyggelseutveckling i områden som pekats ut som riskområden. I Härryda kommun behöver vikt läggas i frågan inom följande områden: Solstensgårdet, Mölnlycke utmed Mölndalsån, Agnebäcksområdet, Södra Landvetter utmed Mölndalsån, Björröd, Härryda och Rävlanda.

I de områden inom kommunen där det finns risk för markföroreningar från tidigare utsläpp eller verksamheter ska relevanta miljötekniska utredningar genomföras och föreslagna åtgärder vidtas för att säkerställa att förhindra påverkan på natur och bebyggelse. Planering och utformning ska även göras så att risken för nya utsläpp minskas. På vissa platser finns även radon i marken som kan påverka människor negativt. Därför ska all bebyggelse inom dessa områden utformas radonsäkert.

I samband med klimatförändringarna ökar även risken för längre torra och varma perioder inom kommunen. Dessa frågor bör behandlas i planering av bebyggelse och utemiljöer. Det är viktigt att, i utomhusmiljöer, planera för att det finns grönska som kan hjälpa till att hålla nere temperaturerna samt att platser utformas med tillgång till skugga och med utgångspunkt i vindinverkan. Detta är viktigt i alla typer av utemiljöer, men bör få extra fokus

på platser där barn och äldre vistas i större utsträckning, till exempel på skolgårdar och vid olika typer av vårdboenden.